

Beleid rond aanvraag en bevestiging van het huwelijk

We zijn als kerkenraad blij wanneer (jonge) mensen hun huwelijk willen laten bevestigen in de kerkelijke gemeente en de zegen van de Heere willen vragen in een kerkdienst op hun trouwdag. Om één en ander in goede banen te leiden, is het belangrijk om op grond van onderstaande informatie te handelen.

Huwelijksdag plannen

Een huwelijksdag plannen begint natuurlijk bij het elkaar 'ja' zeggen en trouw beloven voor het aangezicht van God, lang voordat het werkelijk tot een trouwdag komt. Wanneer de trouwdag gepland gaat worden is het goed om:

1. Minimaal 3 maanden van tevoren de scribe van de kerkenraad door middel van een mail of telefoontje op de hoogte te brengen van jullie voorgenomen besluit. Hij zal een brief met een aantal 'spelregels' en aandachtspunten voor het huwelijk en de bevestiging daarvan naar jullie toesturen en het vastleggen in onze administratie.
2. Tevens is het van belang ook de dominee zo snel mogelijk te vragen of hij de dienst zou willen leiden. **Uitgangspunt is, dat huwelijksdiensten in het eigen kerkgebouw van de gemeente plaatsvinden (concreet: Brugkerk te Veenendaal)** en niet op trouwlocaties of in kerkgebouwen elders.
3. De kerkenraad zal de aanvraag van de huwelijksbevestiging bespreken in de eerstvolgende kerkenraadsvergadering en al dan niet instemmen met de aanvraag. Pas daarna kunnen definitieve afspraken worden gemaakt!

Locatie huwelijksdienst

De kerkenraad heeft begrip voor de wens in bepaalde gevallen om de huwelijksdienst op een andere locatie te houden. Toch zijn er meerdere redenen om de huwelijksdienst in het eigen kerkgebouw 'in het midden van de gemeente' te houden.

1. De kerkorde van de HHG schrijft voor dat de huwelijksdienst in de eigen gemeente plaats vindt. Het is goed om te bedenken dat een kerkorde niet een lijst met regels is om het kerkelijk leven 'ingewikkeld' te maken, maar om te zorgen voor een bepaalde orde en zuiverheid in het kerkelijk leven. **Ordinantie 12: Artikel 1 sub 1:** "de kerkenraad doet hun (het a.s. bruidspaar) de roeping verstaan in het midden van de gemeente de kerkelijke bevestiging en inzegening van huwelijk te begeren." Kerkordelijk is het ook zo geregeld dat een ouderling en/of diaken alleen ambtsdrager is in zijn eigen gemeente. De enige uitzondering hierop is als een andere kerkenraad binnen de Hersteld Hervormde kerk hem verzoekt namens deze kerkenraad in de ambtelijke dienst bij te staan.
2. Het is waardevol, belangrijk en ook wezenlijk voor de kerkelijke huwelijksbevestiging dat het in het midden van de gemeente is, zodat de gemeenteleden ook blij kunnen geven van hun betrokkenheid, getuige kunnen zijn van het uitspreken van het ja-woord en mee kunnen bidden als gemeente voor het bruidspaar. Als gemeente behoren we zorg voor elkaar te dragen en oog voor elkaar te hebben. Dat komt ook nadrukkelijk in beeld bij de huwelijksbevestiging en de zorg voor het "jonge echtpaar" daarna. (NB: dit vraagt van de gemeente ook trouw in de opkomst bij een huwelijksdienst. In dit kader is het goed om te overwegen om bijv. de huwelijksdienst aan het begin van de avond te houden).
3. Een predikant schreef over de (on)mogelijkheid om huwelijksdienst op een andere locatie te houden: "In het licht van de huwelijksvragen die worden gesteld, ben ik van mening dat het niet kan. De betrok-

kenheid van de gemeente is nihil. Het is een praktijk die geleidelijk is gegroeid en waarin we als predikanten zijn meegegaan, om het bruidspaar ter wille te zijn, maar persoonlijk zou ik de uitzondering op de regel nog liever vandaag dan morgen afschaffen. Als je de bevestiging van je huwelijk voor Gods aangezicht in het midden van de gemeente werkelijk het hoogtepunt van de trouwdag vindt, moet dat ook het beginpunt zijn bij het organiseren van de dag. Dus niet eerst de feestlocatie bepalen en daar een kerk bij zoeken, maar een goede locatie zoeken in de nabijheid van de eigen kerk."

Huwelijksgesprek & - voorbereiding

Nadat alle data en tijden vastgesteld zijn (ook in overleg met de kosters de beschikbaarheid van het gebouw en een organist), vindt er ruim van tevoren een Huwelijksgesprek met de dominee plaats.

Kerkelijke papieren

Wanneer één van jullie of jullie beiden geen belijdend lid of dooplid van onze gemeente is / zijn, moeten ook de kerkelijke papieren tijdig worden ingeleverd. Voor nieuwe leden van buiten de gemeente geldt de normale Overkomstprocedure zoals die in onze gemeente van toepassing is.

Huwelijkscatechese

In de gemeente wordt huwelijks catechese aangeboden voor stellen die net zijn getrouwd of willen gaan trouwen op korte termijn. Ieder stel wat in de gemeente het huwelijk laat bevestigen, wordt geacht hieraan mee te doen.

Zie ook artikel Ds. P.D. van den Boogaard in Zicht op de Kerk, 7 en 21 april 2022

HET HUWELIJK EN DE KERKORDE

Voor de meeste bruidsparen is de kerkelijke bevestiging en inzegening van hun huwelijk het hoogtepunt van hun trouwdag. Een indringend en emotioneel moment om het jawoord te geven voor de Heere en om vervolgens geknield, voor in de kerk, Zijn zegen te mogen ontvangen. We staan er niet vaak bij stil dat in de kerkorde een apart artikel en een hele ordinantie aan het huwelijk is gewijd. In dit en het volgende artikel neem ik u mee in de kerkelijke regelgeving rondom de bevestiging en inzegening van het huwelijk.

LET OP DE LEESWIJZER

IN ORD. 12-1-3 waar in ordinantie 12 de 'kerkenraad' genoemd wordt, moeten we lezen het 'consistorie' (de predikant(en) en de ouderlingen).

Ds. P.D. van den Boogaard, predikant van de Hersteld Hervormde Gemeente te Poederloijen &

Loevestein en als beleidsadviseur kerkrecht verbonden aan het kerkelijk bureau

KERKORDE

Bij het opstellen van de kerkorde, kort na de tweede wereldoorlog, besefte de kerk het grote belang van huwelijk en gezin. Dat is nu zeker niet minder. Het huwelijk en het gezin krijgen dan ook specifiek aandacht in artikel XXI en ordinantie 12 van de kerkorde.¹ Het huwelijk wordt in artikel XXI van de kerkorde beschreven 'als een inzetting van God'. Dat is in lijn met het klassieke huwelijksformulier: 'zo hoort uit het Woord Gods, hoe eerbaar de huwelijke staat is, en dat hij een inzetting Gods is, die Hem behaagt; waarom Hij ook de getrouwen wil zegenen.'

KERKELIJK ONDERWIJS EN PASTORALE ZORG

Omdat het huwelijk een inzetting van God is, moeten kerkenraden aanstaande bruidsparen dan ook 'hun roeping doen verstaan' om dit huwelijk in het midden van de gemeente kerkelijk te laten bevestigen en inzegenen (ord. 12-1-1). Een nieuw huisgezin kan immers niet zonder Gods zegen. Door het huwelijk kerkelijk

te laten bevestigen, wordt door een bruidspaar beleden dat de huwelijksweg in afhankelijkheid van de Heere gegaan moet worden. Dat kan niet in eigen kracht. De kerkenraad heeft daarbij de verantwoordelijkheid om het bruidspaar, 'staande voor de vorming van een huisgezin', hierop voor te bereiden door het houden van 'bijzondere catechese'. Hiermee wordt huwelijks catechese of een huwelijkskring bedoeld (ord. 12-1-1). Op die manier kunnen jonge (aanstaande) echtparen vanuit de Schrift worden onderwezen in de betekenis van het huwelijk.

De predikant die de dienst leidt, voert voorafgaande aan de huwelijksdienst een pastoraal gesprek met het bruidspaar over het huwelijk. Na de huwelijksdag is de verantwoordelijkheid van de kerkenraad niet voorbij. Met het oog op de gezinnen moet de kerkenraad in de herderlijke zorg (pastoraat) in het bijzonder aandacht hebben voor de vragen van huwelijk, gezinsleven en opvoeding en hierin bijstand verlenen 'door voorlichting, hulp en raad' (ord. 12-6-1).

Het nieuwe gezin en ook alle andere leden van de gemeente, worden opgewekt tot 'het getrouw onderhouden van de huisgodsdienst met onder meer Schriftlezing, gebed en gezongen of gelezen lied' (ord. 6-6).

AANVRAAG VAN HET KERKELIJK HUWELIJK

Wanneer de trouwdag is gepland, moet een aanstaand bruidspaar ten minste drie maanden voor de dag van de kerkelijke bevestiging een huwelijksaanvraag doen bij de kerkenraad. 'Dit verzoek gebeurt onder opgave van het verlangde tijdstip en de door de kerkenraad gevraagde gegevens over de kerkelijke en burgerlijke staat van het bruidspaar' (ord. 12-2-1). Dit laatste is van belang om aan te tonen dat bruid en bruidegom niet al gehuwd zijn (geweest) of een andere vorm van partnerschap hebben die een kerkelijke bevestiging in de weg staan. In de praktijk is zo'n huwelijksaanvraag vaak niet zo formeel; in overleg met de predikant worden de huwelijksdatum en het tijdstip van de kerkdienst vastgesteld en de overige zaken doorgesproken. De predikant deelt dit weer met de kerkenraad.

AFKONDIGING EN EVENTUELE BEZWAREN

'De voorgenomen kerkelijke bevestiging en inzegening van een huwelijk wordt namens de kerkenraad tijdig aan de gemeente bekendgemaakt (ord. 12-2-4). De huwelijksdienst is immers niet een privé-aan gelegenheid, maar een zaak van heel de gemeente. Op welke manier die afkondiging moet gebeuren, wordt niet voorgeschreven. In lijn met andere bepalingen in de kerkorde heeft een afkondiging in de kerkdienst én een bericht in het kerkblad de voorkeur. In deze bekendmaking moet vermeld worden dat de gemeente gelegenheid heeft om binnen drie dagen schriftelijk, gemotiveerd en ondertekend bezwaren aan te dragen (ord. 12-3-1). Bezwaren kunnen alleen worden aangedragen door leden van de kerk. Een bezwaar van iemand die onkerkelijk is, of lid van een ander kerkgenootschap,

kan dus niet behandeld worden. Wat de beletselen kunnen zijn, daarover doet de kerkorde geen uitspraak. Dat is ter beoordeling van de kerkenraad. Binnen acht dagen na ontvangst van het bezwaar moet de kerkenraad besluiten of het bezwaar een beletsel vormt voor de kerkelijke bevestiging en inzegening (ord. 12-2-6). Hoe de behandeling van dit bezwaar plaats moet vinden, wordt niet bepaald in de kerkorde. Het is echter gewenst dat hierin horen en wederhoor plaatsvinden en dat een aanstaand bruidspaar schriftelijk en gemotiveerd van het besluit van de kerkenraad op de hoogte worden gesteld. Verder vraagt dit ook de nodige pastorale zorg. Gezien de korte termijnen die genoemd worden, blijkt dat een bruidspaar niet lang in het ongewisse mag worden gelaten. Het is zaak dat deze termijnen dan ook zorgvuldig worden aangehouden. Behoren bruid, bruidegom of beiden tot een andere (wijk)gemeente dan moet de afkondiging in die (wijk)gemeente plaatsvinden en de behandeling van eventuele bezwaren door de betreffende kerkenraad (ord. 12-2-5). Indien die kerkenraad meent dat er beletselen zijn die bevestiging van het huwelijk in de weg staan, dan moeten zij dat 'onverwijld, maar in ieder geval binnen een week' laten weten aan de kerkenraad van de gemeente waar de inzegening van het huwelijk is aangevraagd. Die kerkenraad zal vervolgens moeten afwegen of het huwelijk bevestigd en ingezegend kan worden.

VOLGEND ARTIKEL

In een volgend artikel zal ik ingaan op de verhouding tussen het burgerlijk en het kerkelijk huwelijk, de registratie van het huwelijk en de kerkordelijke bepalingen met betrekking tot de huwelijksdienst zelf. Zoals de vraag wie er aanwezig moeten zijn in de dienst en welke bepalingen er zijn voor het gebruik van een kerkgebouw buiten het grondgebied van de eigen kerkelijke gemeente. Mocht u vragen hebben, schroom niet om deze te stellen (pvdboogaard@hkh.nl).

¹ Het Romeinse artikel vindt u hieronder. Ordinantie 12 vindt u op de website van de kerk: www.hkh.nl/kerkorde

ARTIKEL XXI. VAN HET HUWELIJK EN HET GEZIN

1. Het huwelijk, als een inzetting Gods, zal heilig worden gehouden.
2. De bevestiging en inzegening van het huwelijk geschieden, na verkregen goedkeuring van de kerkenraad, in het midden der gemeente met gebruikmaking van een daartoe bestemd formulier uit het dienstboek der Kerk.
3. De Kerk richt zich mede op de vragen, die zich ten aanzien van huwelijk en gezin voordoen.

HET HUWELIJK EN DE KERKORDE (2)

In het eerste deel van dit artikel kwam het eerste deel van ordinantie 12 voor het huwelijk en gezinsleven aan de orde. In dit slotartikel wordt het vervolg besproken.

Ds. P.D. van den Boogaard, predikant van de Hersteld Hervormde Gemeente te Poederloijen &

Loevestein en als beleidsadviseur kerkrecht verbonden aan het kerkelijk bureau

BURGERLIJK EN KERKELIJK HUWELIJK

Het huwelijk is allereerst een zaak van de burgerlijke overheid. Alleen een huwelijk dat voor de overheid gesloten is, mag kerkelijk worden bevestigd. Dat is zowel in de kerkorde als in het burgerlijk wetboek vastgelegd.

Ordinantie 12-3-3 van de kerkorde: 'Voorafgaande aan de huwelijksbevestiging en inzegening vergewist de predikant zich ervan dat het bruidspaar daadwerkelijk ten overstaan van de burgerlijke overheid gehuwd is.' Artikel 68 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek: 'Geen godsdienstige plechtigheden zullen mogen plaats hebben, voordat de partijen aan de bedienaar van de eredienst zullen hebben doen blijken, dat het huwelijk ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand is voltrokken.'

Het bruidspaar moet door middel van het trouwboekje of door een bewijs dat zij ontvangen van de ambtenaar van de burgerlijke stand, bewijzen dat zij werkelijk getrouwd zijn. Indien een predikant het huwelijk van een bruidspaar bevestigt, dat niet voor de overheid is gesloten, kan hij hiervoor een boete krijgen van maximaal

€ 4.500 (in 2022).¹ Dit betekent dat binnen de kerk alleen die huwelijken bevestigd kunnen worden die ook door de overheid zijn erkend. In de achterliggende jaren werd dit actueel omdat de overheid in 2015 de leeftijd om te huwen op 18 jaar heeft gesteld en alle wettelijke uitzonderingen hierop liet vervallen.² Voorheen vormde een zwangerschap een reden om ook jonger te kunnen huwen. Dat is nu niet meer het geval. De kerk kan hier niet eigenstandig van afwijken. Echter, de kerk hoeft van haar kant niet elke (huwelijks)relatie te erkennen die door de overheid is toegestaan. De kerk maakt hierin haar eigen afweging op grond van het Woord van God. Zij mag zich dus houden aan hetgeen door de generale synode is uitgesproken en vastgesteld bij wijziging in eerste lezing van artikel XXI van de kerkorde: 'Het huwelijk is door God ingesteld als een verbond tussen één man en één vrouw en zal als zodanig heilig worden gehouden.'

DE EREDIENST

De huwelijksdienst wordt geleid door de lokale (wijk)predikant 'of bij diens afwezigheid door de consulent, tenzij de kerkenraad op verzoek van het bruidspaar heeft ingestemd met bevestiging en inzegening door een andere

predikant' (ord. 12-2-2). De huwelijksdienst is een gewone kerkdienst waarbij na de Woordverkondiging de inzegening van het huwelijk plaatsvindt. Dit vindt plaats met gebruikmaking van het daartoe bestemde formulier uit het dienstboek van de kerk. Dit dienstboek is momenteel nog in ontwikkeling. In de praktijk betekent het echter door gebruikmaking van het klassieke huwelijksformulier.

De kerkorde schrijft met nadruk voor dat bij deze dienst minimaal één ouderling en één diaken aanwezig moeten zijn. Alle drie de ambten moeten in deze dienst vertegenwoordigd zijn (net als in een gewone dienst op zondag)! In deze dienst wordt door 'de kerkenraad namens de gemeente aan het bruidspaar een huisbijbel geschonken' (ord. 12-4-4). Uiteraard een goed en mooi gebruik, maar dat in de kerkorde een cadeau wordt genoemd is een unicum.

DE LOCATIE VAN DE HUWELIJKSDIENST

Veel bruidsparen kiezen ervoor om gebruik te maken van een ander kerkgebouw dan het gebouw van de eigen kerkelijke gemeente. Dit kan om praktische redenen zijn als bruid en bruidegom ver uit elkaar wonen en het huwelijk ergens 'tussenin' gevierd wordt. Of omdat elders in de regio een liefelijk kerkgebouw staat dat aantrekkelijker wordt geacht dan het eigen kerkgebouw. Vaak wil men toch dat de eigen predikant en de eigen kerkenraad de dienst verzorgen. Hierdoor ontstaat kerkordelijk gezien een lastige situatie. Een kerkenraad heeft namelijk alleen ambtelijke bevoegdheden op het geografische grondgebied van de eigen gemeente. Een kerkenraad kan dan ook alleen op het eigen grondgebied een kerkdienst beleggen. Om hierin tegemoet te komen is van oudsher een uitzonderingsbepaling opgenomen in de kerkorde. Die bepaling luidt sinds 2017: 'De kerkenraad kan zich bij de kerkelijke bevestiging en inzegening van het huwelijk doen bijstaan door één of meer ouderlingen en diakenen uit de gemeente waartoe de bruid, de bruidegom of beiden behoren' (ord. 12-4-3).

Dit betekent het volgende: de verantwoordelijkheid voor een kerkdienst ligt altijd bij de kerkenraad van de gemeente op wiens grondgebied het kerkgebouw staat (hierna: geografische kerkenraad). Als een bruidspaar van elders met de eigen kerkenraad (hierna: kerkenraad van het bruidspaar) in dat

gebouw een dienst wil houden, kan dat alleen als de geografische kerkenraad de kerkenraad van het bruidspaar inroept om bijstand te verlenen. De twee kerkenraden kunnen tezamen de dienst bijwonen of de kerkenraad van het bruidspaar kan namens de geografische kerkenraad in de dienst aanwezig zijn. Het 'bijstaan' in dit artikel kan dan zo worden ingevuld dat de ambtelijke bevoegdheden gedelegeerd worden door de geografische kerkenraad aan de kerkenraad van het bruidspaar en naar de predikant van hun gemeente. Die delegatie van bevoegdheden geldt met nadruk alleen voor de huwelijksdienst. Voor het overige blijft de geografische kerkenraad verantwoordelijk. De afkondiging van de aanvraag van het huwelijk dient zowel in de geografische gemeente als in de gemeente van het bruidspaar te geschieden. Het huwelijk dient in het huwelijksregister van die gemeente te worden ingeschreven en tevens formeel te worden gemeld aan de gemeente waar het bruidspaar lid is of wordt. Het gaat hier om een praktische kerkordelijke bepaling om kerkenraden van een gemeente met een aantrekkelijk kerkgebouw (die het anders erg druk zouden krijgen) en bruidsparen, die een sterke voorkeur voor een bepaald kerkgebouw hebben, tegemoet te komen.

Overigens blijft het een goede zaak als een bruidspaar ervoor kiest het huwelijk kerkelijk te laten bevestigen in het kerkgebouw van de eigen gemeente. Dan vindt de dienst ook letterlijk in het midden van de gemeente plaats. Het is goed als dat meer nadruk krijgt dan de ambiance van het kerkgebouw.

REGISTRATIE

Na de dienst wordt het feit van het huwelijk ingeschreven in het huwelijksregister (zie hiervoor ook ord. 2-3). Bij voorkeur is dat een fysiek register. Ik vestig er echter nadrukkelijk de aandacht op dat het feit van het huwelijk ook in het digitale ledenregister moet worden vermeld. Op verzoek van het bruidspaar worden datum en plaats van de kerkelijke bevestiging en inzegening ingeschreven in het familieregister dat door de burgerlijke overheid is uitgereikt (het trouwboekje). Indien het bruidspaar gaat wonen op het grondgebied van een andere kerkelijke gemeente, wordt die andere gemeente binnen acht dagen van het feit van het huwelijk op de hoogte gesteld (ord. 12-5-2).